

Det viser i Virkeligheden, hvor lidt Brug der er for de Penge, og hvor lidt Penge betyder.

Papir-Økonomi er udtrykt i Nationalbankens Seddeludstedelse — den var 100 Millioner i 1900, nu er den 400 Mill. Kr. Det er værre i Norge; men det er slemthet alligevel. Vore Statslaan har virket prisdrivende, ligesom vor Seddelpolitik; og der er sket en Ting til: Bankerne har forøget deres Kreditgivning, vi har været villige til at belaae vore udenlandske Tilgodehavender og derigennem mobiliseret dem. Der var samme Antal Varer, men vi mobiliserede mere og mere Købekraft, Bankerne har ført en Politik, som i Virkeligheden har været prisdrivende og har skjult de virkelige Forhold. Her sigter jeg særlig til vor Valuta-Politik. Vi har med Villie holdt udenlandsk Valuta højere end Norge og højere end Sverige; vi har derved forceret vor Eksport og hindret vor Import, men det skal jeg ikke komme ind paa her, for det tilhører en overstaaet Tid. Som jeg sagde før, har ogsaa selve vor Hjelpepolitik, vor Lønningpolitik ført til højere Priser: Højere Løn, højere Priser og større Hjælp. For nogen Tid siden erklærede Hr. Schövelin i en af sine Artikler mod mig: Man skal ikke søge at holde Priserne nede, man skal give højere Løn. Det er meget smukt, men kommer vi til Arbejdsgiveren og siger: Mere og mere Løn, vil de fornuftige blandt dem se, at Prisen hellere maa holdes nogenlunde lav, end man maa drive Arbejdslønnen saa højt op, at den ikke kan komme ned igen, naar der indtræder normale Tider.

Skatterne er i Øjeblikket forfærdelige, umaadelige, men de er, naar alt kommer til alt, en Følge af den Prispolitik, vi har ført, særlig gennem vore Banker.

I hvor høj Grad vor Papir-Økonomi er Humbug, og hvor let den vil falde sammen, og hvor lidt den Rigdom, vi taler om at samle sammen til efter Krigen, i Virkeligheden betyder, vil fremgaa af det Tal, jeg nævnedes før, at Europas offentlige Gæld er 1 Billion. Det er et Tal, som jeg i gamle Dage kun mødte, naar jeg læste i Astronomien om Lysets Hurtighed, og hvor lang Tid det tog at køre i Sporvogn mellem to Stjerner. Jeg gjorde det op forleden og kom til det Resultat, at hvis jeg skulde betale en Billion ud i Enkroner, en ad Gangen, var meget ferm paa Fingrene og hverken spiste eller sov, vilde det tage 33 000 Aar at udbetale dem. Jeg nævner Tallet, ikke for at fortælle en

Anekdoter, men for at vise, hvor usandfærdig og uholdbar hele Verdens Økonomi er, og at denne Økonomis Tilrettelægning efter ændrede Forhold kun kan ske gennem vanvittige økonomiske Forviklinger. Jeg gaar da ud fra, at hele det forrykkede Prisniveau, som er skabt ved Statsgæld, ved offentlig Hjælp, ved Seddeludstedelse, ved Kreditudvidelse, vil falde sammen, og jeg tager neppe meget fejl, naar jeg siger, at allerede i 1920 vil Priserne være det halve af, hvad de er i Dag. Endnu i 1919 tror jeg, at Prisniveauets Fald sker i forsigtigt Tempo: thi Handelsflaaden er der jo Brug for i lange Tider. Men alene det, at Handelsflaaden bliver frigivet, betyder jo overordentlig meget. Tænk en Gang paa, at i Øjeblikket er i England $\frac{2}{3}$ af den Handelsflaade, der er tilbage, anvendt i Militærøjemed; de Herrer forstaaer da, at naar Rejserne igen bliver kortere, naar Liggedagene bliver færre, og naar denne Flaade bliver frigivet, vil der atter blive lavere Fragter. Først vil Assurancen falde, derefter Fragtavancen. Og kommer de lavere Fragter, maa det virke ind paa de udefra tilførte Varer. Det er ingen Ulykke for det danske Landbrug, som vi staaer for det vil sige, at de Raavarer, som Landbruget skal bruge, vil blive billigere.

Men naar Prisniveauet saaledes gaar ned igen, vil de Penge, der er tjente her i Landet, forsvinde paa en eller anden Maade. De er tjente for en meget ringe Del paa Udlandets Bekostning, for en meget lille Del ved, at der er skabt nye Værdier i Varer eller produktiv Kraft; væsentlig er de tjente ved, at vi regner med den samme Virkelighed og nævner større Tal, og saa ved en Omfordeling af Indtægt og Formue. Naar jeg i sin Tid tillod mig overfor den højtærede Finansminister under Behandlingen af Statsgældsloven at sige, at jeg var imod for stor Statsgæld, laa det i, at det er min inderlige Overbevisning, at efter Krigen vil Evnen til at faa Indtægter falde bort, alene af den Grund, at selv om Prisniveauet daler nok saa langsomt, saa daler det, og der er ingen Fortjeneste i et faldende Prisniveau. Der er Tab for de Mennesker, som skaffer Staten Indtægter. Derfor har jeg ment, at det var rigtigere i Øjeblikket at klare sig med Skatter — hvor ubehagelige, hvor afskyelige de end er for dem; der skal betale dem, og for Resten ogsaa, hvor farlige de i mange Henseender kan være af principielle Grunde —, thi Produktionen her i Landet faar